

โควิด-19 โรคระบาดป่วนโลก Coronavirus Disease (COVID-19) Pandemic

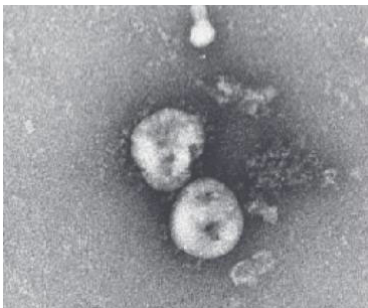
วันอังคารที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2562 (ค.ศ. 2019) ประเทศจีนรายงานว่ามีผู้ป่วยปอดอักเสบที่ไม่ทราบสาเหตุเป็นครั้งแรก ในเมืองอู่ฮั่น เมืองเอกของมณฑลหูเป่ย์ ทางตอนกลางของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

วันศุกร์ที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2563 รายงานอย่างเป็นทางการว่าโรคปอดอักเสบที่ระบาดในเมืองอู่ฮั่น มีสาเหตุจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เรียก “ไวรัสอู่ฮั่น” และสามารถแพร่จากคนสู่คนได้

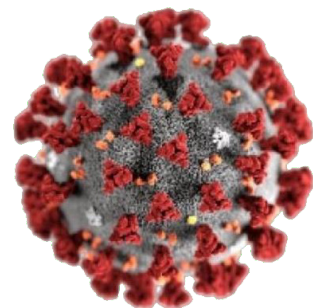
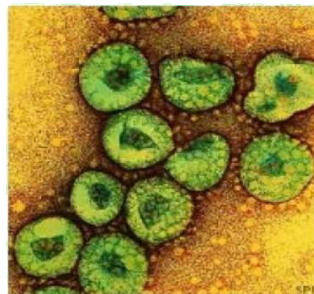
วันเสาร์ที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2563 เริ่มพบผู้ติดเชื้อไวรัสอู่ฮั่น ครั้งแรกในประเทศไทย ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีน จำนวน 6 คน

วันศุกร์ที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2563 พบคนไทยรายแรกที่ติดเชื้อไวรัสอู่ฮั่น ที่ไม่เคยมีประวัติเดินทางไปต่างประเทศ

วันพุธที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 องค์การอนามัยโลก (WHO) กำหนดชื่ออย่างเป็นทางการของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ จาก “ไวรัสอู่ฮั่น” เป็น “COVID-19 (โควิด-19)” ซึ่งมาจากการรวมกันของคำว่า corona (โคโรนา), virus (ไวรัส) และ disease (โรค) รวมเข้ากับปีของการเริ่มต้นการแพร่ระบาด คือ ปี 2019

ภาพไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่
2019-nCoV ขนาดประมาณ 100 นาโนเมตร

ไวรัสโคโรนา

วันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2563 องค์การอนามัยโลก (WHO) ประกาศการระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่หรือโรค “โควิด-19” เป็นการระบาดใหญ่ (Pandemic) ทั่วโลก

ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ หรือโรค “โควิด-19” เป็นไวรัสที่เกิดใหม่ ที่เรียกว่า Emerging virus เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่เรียกว่ารีคอมบิเนชัน (recombination) ซึ่งเป็นการกลายพันธุ์แบบหนึ่ง จากไวรัสโคโรนาในสัตว์ข้ามมาติดคนได้ และปรับตัวเข้ากับคนเป็นอย่างดี ทำให้เกิดการระบาดติดต่อกับคนสู่คนได้ง่าย

การศึกษาถอดรหัสพันธุกรรมของไวรัสโควิด-19 (COVID-19) มีความใกล้เคียงกับไวรัสโคโรนาจากค้างคาวมากถึง 96% และยังคงคล้ายกับไวรัส SARS-CoV มากถึง 80% ไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จึงถูกจำแนกว่าเป็นไวรัสกลุ่มเดียวกับเบต้าโคโรนาไวรัส เช่นเดียวกับไวรัสซาร์ส (SARS-CoV) และไวรัสเมอร์ส (MERS-CoV)

ไวรัสโคโรนาติดเชื้อในสัตว์หลายชนิดและในมนุษย์ พบว่าทำให้เกิดท้องเสียและไข้หวัดธรรมดา จนในปี ค.ศ. 2003-2004 พบไวรัสซาร์ส (SARS-CoV) แพร่ระบาดจากประเทศจีนไปยัง 17 ประเทศ ทำให้มีผู้ติดเชื้อ 8,096 คน และมีผู้เสียชีวิต 774 ศพ อัตราตาย 9.6% และพบไวรัสเมอร์ส (MERS-CoV) แพร่ระบาดในประเทศตะวันออกกลาง

ในปี ค.ศ. 2012 และเกาหลีใต้ในปี ค.ศ. 2015 ทำให้มีผู้ติดเชื้อ 2,494 คน และเสียชีวิต 858 ศพ ใน 27 ประเทศ อัตราตาย 34%

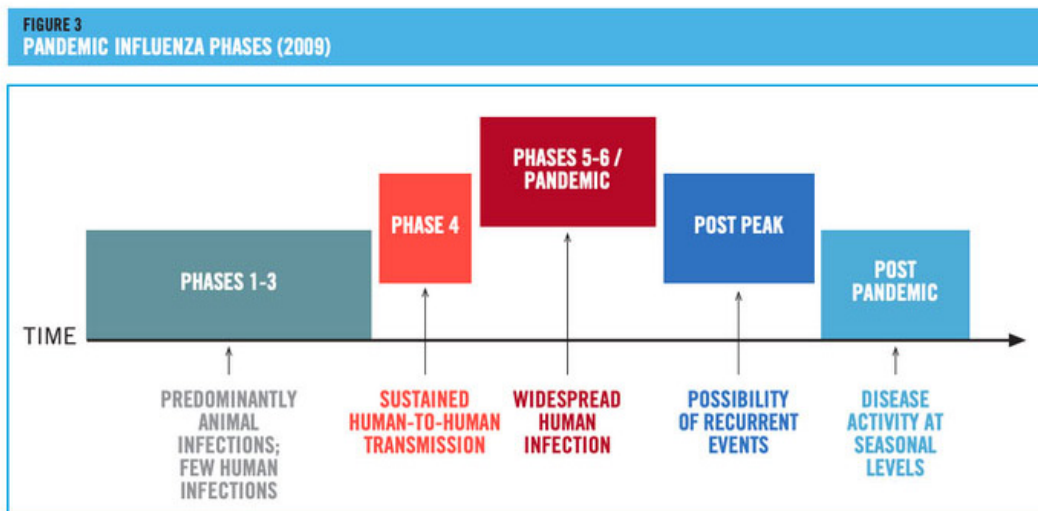
ไวรัสโควิด-19 คือ ภัยคุกคามโลก ประการแรกไวรัสสามารถพรากชีวิตคนสูงวัยที่มีปัญหาสุขภาพ ไปจนถึงเด็กที่มีสุขภาพดีได้ มีความเสี่ยงที่ทำให้คนเสียชีวิตประมาณ 1% ประการที่สอง ไวรัสโควิด-19 มีการแพร่เชื้อที่มีประสิทธิภาพมาก ติดต่อกันได้ง่าย เชื้อไวรัสแพร่กระจายผ่านการหายใจเอาละอองที่มีไวรัสจากการไอ จาม จากน้ำมูก จากน้ำลาย หรือสัมผัสเชื้อ สัมผัสพื้นผิวหรือวัตถุที่มีไวรัสอยู่ แล้วมาสัมผัสจมูก ปาก หรือดวงตาของตนเอง นอกจากนี้ยังพบไวรัสในอุจจาระ ซึ่งอาจแพร่เชื้อได้ เช่นกัน

การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไวรัส สามารถทำได้ด้วยการสวมหน้ากากอนามัย ล้างมือด้วยสบู่ ใช้เจลล้างมือที่มีแอลกอฮอล์ผสม ไม่นำมือมาสัมผัส ตา จมูก ปาก โดยไม่จำเป็น ให้หลีกเลี่ยงการพบปะใกล้ชิด เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล (Physical distancing) 2 เมตร หรือ 6 ฟุต หลีกเลี่ยงการไปอยู่ในที่ชุมชน (Social distancing) หรืออยู่ในห้องปิดที่อาจมีผู้ป่วย ไอ จาม อยู่บ้านและกักตัวเองให้ห่างจากคนอื่นหากรู้สึกไม่สบาย

วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2563 ประเทศไทยประกาศ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ และตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์ โควิด-19 (ศบค.) เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดของไวรัสโควิด-19

วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563 พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ประกาศ “เคอร์ฟิว” ทั่วประเทศไทย ห้ามประชาชนออกนอกที่พักอาศัย ระหว่าง 22.00 น. ถึง 04.00 น. ของวันรุ่งขึ้น เว้นแต่มีความจำเป็นเช่นเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการแพทย์ หรือขนส่งสินค้าอุปโภค บริโภค

องค์การอนามัยโลกระบุ ระยะเวลาแพร่ระบาดของไข้หวัดใหญ่ สามารถแบ่งออกเป็น 6 ระยะ หรือ 6 เฟส ดังนี้

PANDEMIC INFLUENZA PHASES (2009) ภาพจาก WHO

เฟสที่ 1 คือเฟสที่มีการพบการติดเชื้อในสัตว์ แต่ยังไม่มีการรายงานว่าพบการติดเชื้อในมนุษย์
 เฟสที่ 2 พบว่ามีการติดเชื้อในสัตว์ และเริ่มพิจารณาว่าไวรัสที่นั้นอาจแพร่เชื้อมายังมนุษย์ได้
 เฟสที่ 3 พบว่ามีการติดเชื้อจากสัตว์สู่คน เริ่มมีการแพร่ระบาดของติดเชื้อจากคนสู่คน
 ทั้งเฟส 1 ถึง เฟส 3 นี้ถูกประเมินว่าเป็นช่วงที่มีความไม่แน่นอนในการแพร่ระบาด (Uncertain) ต้องมีการเตรียมพร้อม และมีแผนรับมือฉุกเฉินสำหรับโรคระบาดนี้

เฟสที่ 4 การระบาดของไวรัสอยู่ในระดับกลางไประดับสูง (Medium to High) มีการแพร่เชื้อจากคนสู่คนรวดเร็ว มีการจำแนกไวรัสที่เป็นสาเหตุของโรคระบาดได้ ระยะนี้ต้องมีการควบคุมอย่างรวดเร็ว ต้องร่วมมือกับองค์การอนามัยโลกเพื่อจำกัดการแพร่เชื้อให้อยู่ในอัตราที่ต่ำลง

เฟสที่ 5 มีการระบาดของไวรัสในระดับสูง (High to certain) มีการแพร่ระบาดของไวรัสอย่างน้อย 2 ประเทศ และแพร่ระบาดไปยัง 1 ภูมิภาค

เฟสที่ 6 อยู่ในภาวะระบาดใหญ่ (Pandemic in progress)

ทั้งเฟส 5 และเฟส 6 ประเทศต้องมีแผนการรับมือในระดับประเทศ ทั้งสองเฟสนี้ต้องเตรียมพร้อมรับมือ เริ่มเข้าสู่ภาวะอันตราย

Post-Peak Period ระยะนี้คือช่วงที่มีการระบาดใช้หวัดใหญ่ในหลายประเทศ ในอัตราที่ลดลง เป็นช่วงประเมินการตอบสนอง ช่วงฟื้นฟู และช่วงเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่การระบาดที่จะกลับมาอีกครั้ง

Possible New Wave หลังผ่านการระบาดช่วงพีคคือช่วงที่ 5 และช่วงที่ 6 ไปแล้ว ผ่านช่วงหลังของการระบาดระดับสูงสุดไปแล้ว จะเข้าสู่การระบาดอีกครั้งหนึ่ง ช่วงนี้หลายประเทศต้องจับตา เฝ้าระวังการแพร่ระบาดไวรัสอีกครั้ง ช่วงนี้ถือเป็นช่วงเตรียมรับมือ

Post-Pandemic Period ช่วงนี้ถือเป็นช่วงสุดท้าย คือหลังการกลับมาระบาดของไวรัสอีกครั้ง ระดับของใช้หวัดใหญ่จะเข้าสู่ใช้หวัดตามฤดูกาล ช่วงนี้เป็นช่วงประเมิน และช่วงฟื้นฟู

ย้อนรอยวิกฤติ “โรคระบาด” ป่วนโลก

พ.ศ. 2263 โรคกาฬโรค มีผู้เสียชีวิต 190,000 คน

พ.ศ. 2363 โรคคหิวตักโรค มีผู้เสียชีวิต 120,000 คน

พ.ศ. 2463 โรคไข้หวัดใหญ่สเปน จากเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ H1N1 มีผู้เสียชีวิต 50 ล้านคน อัตราการเสียชีวิตอยู่ที่ 2-3%

พ.ศ. 2545 ไวรัสซาร์ส (SARS) มีผู้ติดเชื้อ 8,098 คน มีผู้เสียชีวิต 774 คน อัตราการตาย 9.6%

พ.ศ. 2552 ไข้หวัดใหญ่ H1N1 มีผู้ติดเชื้อกว่า 130 ประเทศ มีผู้เสียชีวิต 1.5-5.7 แสนคน

พ.ศ. 2555 เมอร์ส (MERS) มีผู้ติดเชื้อ 2494 คน มีผู้เสียชีวิต 854 คน อัตราการตาย 34.4%

พ.ศ. 2557 อีโบล่า มีผู้ติดเชื้อกว่า 10 ประเทศ มีผู้เสียชีวิต 11,000 คน อัตราการตาย 40.4%

พ.ศ. 2559 ชิคา มีผู้ติดเชื้อกว่า 90 ประเทศ มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก ยังไม่มีการยืนยันอย่างเป็นทางการ

พ.ศ. 2561 อีโบล่า รอบใหม่ในคองโก มีผู้ติดเชื้อ 3,905 คน มีผู้เสียชีวิต 2,241 คน

พ.ศ. 2563 โควิด-19 ณ วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2563 มีจำนวนผู้ติดเชื้อทั่วโลกทั้งสิ้น 3,220,225 รายการกระจายของเชื้อครอบคลุม 208 ประเทศ มีผู้เสียชีวิตจากเชื้อโควิด-19 228,223 ศพ มีอัตราการเสียชีวิต 7.09 %

ในประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อโควิด-19 รวมสะสม 2,954 คน การกระจายของโรคครอบคลุม 68 จังหวัด กระจุกตัวที่กรุงเทพมหานคร-นนทบุรี และจังหวัดท่องเที่ยวภาคตะวันออกและภาคใต้ รวมถึง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มียอดผู้เสียชีวิตรวม 54 ศพ อัตราการเสียชีวิตเฉลี่ย 1.8 %

บทบาทผู้นำมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะในช่วงที่มีการระบาดของไวรัสโควิด-19 อย่างหนัก ในภาวะวิกฤตผู้นำมีสิ่งที่จะต้องรับผิดชอบ 2 เรื่องหลักๆ นั่นคือ ต้องแก้ปัญหาทันที และพยายามป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก นั่นคือต้องรักษาชีวิตผู้คนให้ได้ ขณะเดียวกันก็ต้องหาทางรับมือกับไวรัสระบาดด้วย

คนไทยต้องรอด ประเทศไทยต้องชนะ ด้วยกลยุทธ์

“อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ”

สิทธิชัย ตันติภาสวสิน

บรรณาธิการ